

CZEŚĆ III

MISCELLANEA

**RECENZJA APOLOGETYCZNA
PUBLIKACJI WYDZIAŁOWEJ
PT. *SCRIPTA MANENT – RES NOVAE*,
PRZYGOTOWANEJ NA OKOLICZNOŚĆ
25-LECIA ISTNIENIA
WYDZIAŁU NEOFILOLOGII UAM (1988–2013)**

STANISŁAW PUPPEL

We wspólnocie akademickiej, takiej jak uniwersytet, wszyscy bez wyjątku uprawiamy słowo. Odbywa się to niezależnie od reprezentowanej przez nas dyscypliny i jest ono obecne wszędzie, we wszystkich naszych naukowo-słownych produkcjach. Jest zatem kluczem łączącym wszystkich uczonych i zarazem otwierającym podwoje różnych pól i poletek całego ogrodu nauki. Wydział Neofilologii UAM, który w 2013 roku obchodzi swój jakże piękny Srebrny Jubileusz, też do tego ogrodu nauk należy i słowa jako klucze otwierają jego podwoje, tym bardziej, że ściśle ze słowem jest zespolony. Ma słowo jednak dla tej wspólnoty znaczenie wyjątkowe, bowiem wchodzi do ogólnonaukowego kontekstu jego użycia dodatkowo użycie słowa specjalne jako szczególnego bytu/jestestwa, które to jestestwo ta wspólnota uprawia zawodowo w swoim ogrodzie na zasadzie objęcia intensywnego nad nim patronatu i prowadzenia jego wszechstronnego oglądu czy to w anatomii i inżynierii słowa, genetyce i historii słowa, geografii i dystrybucji słowa, (al)chemii słowa, fizyce słowa, neuropsychologii słowa, ekonomii słowa, pięknie i brzydocie słowa, przewrotności, wieloznaczności i zmienności słowa, wreszcie mocy i słabości słowa.

To na tym właśnie ściśle filologicznym polu jako ważnej części całego ogrodu nauki słowem stojącej, do którego najlepszym odniesieniem znanym nam z naszego własnego doświadczenia jest jakże piękny nasz uniwersytecki

Ogród Botaniczny, wspólnota nasza uprawia słowo na tle różnorodnych, niemniej gatunkowo nieco odmiennych ale intelektualnym powinowactwem wspólnych poetek i grządek. Publikacja, do której mam honor i przyjemność nawiązać, przygotowana w języku polskim w rejestrze współczesnej polszczyzny naukowej przez wspólnotę naszego Wydziału na okoliczność naszego Jubileuszu, jest swoistym raportem ze stanu uprawy słowa w sensie, o którym była mowa powyżej i jednocześnie zbiorowym portretem tejże wspólnoty.

Gdybyśmy zatem, tak jak to czasami robimy udając się całymi rodzinami na krótki spacer po naszym uniwersyteckim Ogrodzie Botanicznym, odbyli podobną krótką przechadzkę po powyższej jubileuszowej publikacji, zobaczylibyśmy z pewnością tę jakże różnorodną i wielobarwną sieć poetek, na których wspólnota nasza uprawia słowo. A jest ono ze wszech miar godne starannej uprawy. To słowo bowiem jest ‘oknem na świat’, który właśnie przez nie może ukazać swoją jakże złożoną teksturę ale też pozwolić innym osobom przyjrzeć się bliżej plodom ludzkich umysłów. To ono – mówione, pisane czy drukowane – jest wyznacznikiem naszej czysto ludzkiej kondycji słowem stojącej, jakże przy tym różnej od kondycji roślinno-zwierzęcej, od której nas oddziela. To ono – uprawiane jako piękna lub brzydka roślina – zdobi nas, oszpeca lub nawet rani i poraża w otwartej przestrzeni publicznej, w której czuje się przecież najlepiej. Słowo rządzi niepodzielnie w świecie ludzkim. Ma ono przy tym, jak każdy autokrata, potężną siłę sprawczą, siłę uwodzenia i porażania zarazem, budowania i niszczenia. Nic zatem dziwnego w tym, że je wszyscy wspólnie od zarania ludzkich dziejów uprawiamy ze szczególną uwagą, chociaż nie zawsze z głęboką troską, nadając mu rozliczne funkcje, jak chociażby ozdabiania bądź oszpecania ludzkiego jestestwa. Jednocześnie pilnujemy – przynajmniej było tak dotychczas – by rosło w odpowiedniej glebie i by dochodziło do właściwych rozmiarów, by było jak owa tuwimowska rzepka zawsze jędrne i krzepkie, by nikt go nie mógł z gleby wyciągnąć. Jest przecież także naszym gatunkowo swoistym łącznikiem z planetą Ziemią i całym Kosmosem.

Tak więc ta nasza jubileuszowa publikacja zaprasza wszystkich do odbycia krótkiego spaceru po uprawianych przez nas poletkach, do zobaczenia na własne oczy zachęcającej różnorodności i polifoniczności znaczeń, które na tych poletkach dominują i naszej na nich pracy, dając w sumie dość dobre pojęcie o słowie jako samoistnym jestestwie jednocześnie całkowicie splecionym z człowieczeństwem, ale także o nas samych jako pracownikach tej jakże pięknej niwy, jaką jest słowo.

Cóż więc zobaczymy podczas tego krótkiego spaceru? Cóż ukażą zainteresowanej osobie te nasze poletka, których małe portrety zamieściliśmy w naszej publikacji wydziałowej? Jakie wątki zobaczymy?

Zobaczymy więc, że słowo jest wśród nas, mieszka w nas a my w nim, że trwa chociaż jest tak nieuchwytnie.

Zobaczmy, że zainstalowało się w nas wskutek naszych genetycznych predyspozycji połączonych z wysiłkami rodziców i nauczycieli, byśmy je posiadli i nim z powodzeniem i komfortowo operowali.

Zobaczmy, że jego brak wskutek wrodzonych defektów czy działania czynników poza genetycznych, bardzo nas zubaża.

Zobaczmy, że słowo jest podstawowym składnikiem i tworzywem w naszym łączeniu się z innymi ludźmi w ramach uniwersalnego porządku werbalno-semantycznego.

Zobaczmy, że można je dzielić na drobniejsze cząstki i każdej z tych części oddać swój talent, pasję, uwagę i szkiełko badacza.

Zobaczmy, że jest nie tylko wielobarwnym skarbem, który pozwala na utrwalanie naszych ludzkich losów w wielkich epickich czy poetyckich narracjach, lecz także bierze nas w podróż powrotną do początków naszej ludzkiej kondycji.

Zobaczmy, że wyzwolone z ograniczeń porządku ustnego można je zapisywać na różnych nośnikach, przechowywać z pietyzmem i przenosić w dowolne miejsce naszej planety, by dzielić się nim z innymi bez żadnych ograniczeń, poprzez wszystkie kultury i regiony geograficzne.

Zobaczmy, że słowo także dzieli i stygmatyzuje, że wytwarza nieporozumienia, zamęt, klótnie i ból, a nawet wywołuje krwawe wojny.

Zobaczmy więc, że posiadając je i używając go wpływamy na innych ludzi, zarówno pozytywnie jak i negatywnie.

Zobaczmy, że słowo wytwarza tęsknotę za lepszym światem i że pozwala go nawet precyzyjnie opisać, przenosząc nas często do piękniejszego niż nasza fizyczna rzeczywistość barwnego świata fikcji i fantazji, mitu i baśni.

Zobaczmy, że sama jego wszechobecność wywołuje w nas nieprzepatą chęć jego nieustannego uzewnętrzniania i wypowiedzania w poetyckich rytmach bądź w kadencjach zwykłej prozy, czy to na proscenium przed publicznością czy też w samotności.

Zobaczmy, że rośnie bujnie jak każda roślina, gdy troskliwie o nie dbamy i że marnieje i ginie, gdy dbałości o nie braknie wśród nas.

Zobaczmy, że może nas zdobić, gdy dobieramy je starannie jako materiał do naszych werbalnych kostiumów, które nosimy w otwartej przestrzeni publicznej, bądź szpeci, gdy podajemy je byle jak, chaotycznie i niedbale, nie dbając o jego estetykę.

Zobaczmy, że odpowiednio użyte słowo decyduje o naszych sukcesach i porażkach w tejże przestrzeni publicznej, bo jak powiedział Aldous Huxley: „słowa mogą być jak promienie Roentgena; jeśli używać ich właściwie, przenikną wszystko. Czytasz i słowa cię przesywają”.

Zobaczmy, że słowo najpełniej odbija się w lustrze ciszy, zamykając w niej całe swoje bogactwo wielorakich tropów. Czyż nie mówimy: „Milczenie jest złotem a mowa srebrem?”.

Zobaczmy wreszcie, że słowo mówione sprzęgnięte z gestem, mimiką i ‘mową ciała’ jest absolutnie niezbędne w naszej codziennej pracy i że jest naszym codziennym opakowaniem i pokarmem jak chleb powszedni.

Powie w tym miejscu ktoś, że przecież wszyscy to wiemy, że wynika to z naszego gatunkowo ustalonego intuicyjnego oglądu świata wspólnego wszystkim ludziom jako użytkownikom słowa. A jednak przyjrzenie się temu wszystkiemu w swoistym panoptikonie, jakim jest ta nasza wydziałowa publikacja, gdzie szkiełko i oko badacza mają swój decydujący udział, daje zwiedzającym pewność, że jest w ogrodzie wszech nauk taka wspólnota, która zawodowo trzyma się nad obiektywnym jestestwem słowa, uprawia je, bierze je na warsztat i głosi światu jego absolutną niezbędność.

Oto właśnie my, licencjonowani pracownicy słowa stanowiący zawodową wspólnotę słowa, i nasza jubileuszowa publikacja jako swoisty zbiorowy portret tej wspólnoty, którą niniejszym wystawiamy do wiadomości wszystkich zainteresowanych naszą pracą. Sądzę, że jest to portret barwny i udany zarazem. W tym miejscu niech mi będzie wolno podziękować w imieniu redaktorów wszystkim pracownikom Wydziału Neofilologii naszej *Almae Matris Posnaniensis* za wzięcie udziału w tej bardzo udanej zbiorowej fotografii naukowej i jednocześnie niech mi będzie wolno zaprosić serdecznie wszystkich Państwa obecnych na naszej jubileuszowej uroczystości a także potencjalnych czytelników w imieniu autorów tej jakże przecież zajmującej publikacji do odbycia niespiesznego po niej spaceru i znalezienie czegoś ciekawego dla siebie. Życzę Państwu przyjemnej i inspirującej lektury.

Nie byłbym filologiem, gdybym na koniec nie skierował do Państwa prostej parafrazy znanej sentencji łacińskiej, stosownych *aurea dicta*, na okoliczność wykonania tej obowiązkowo apologetycznej recenzji, o przyjęcie treści której serdecznie Państwa proszę. Niech słowa te służą jako wskaźnik naszej zbiorowej filologicznej pracy:

Verbum vincit omnia!

NOTY O AUTORACH

- Ares Chadzinikolau** doktor nauk humanistycznych, artysta, poeta, kompozytor, tłumacz, promotor folkloru greckiego w Polsce i polskiego w Grecji
- Dominika Glińska** magister, doktorantka Wydziałowego Studium Doktoranckiego Wydziału Neofilologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, opiekun naukowy: prof. UAM dr hab. Krystyna Tuszyńska
- Karolis Ivanauskas** magister, wykładowca, Uniwersytet Techniczny w Kownie
- Jolanta Józwiak** doktor nauk humanistycznych, rusycystka, językoznawca, adiunkt w Zakładzie Lingwistyki Stosowanej, Instytut Neofilologii i Lingwistyki Stosowanej, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
- Jerzy Kaliszan** profesor zwyczajny, językoznawca, rusycysta, kierownik Zakładu Języka Rosyjskiego, Instytut Filologii Rosyjskiej, Wydział Neofilologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
- Nikodem Karolak** student drugiego roku studiów magisterskich na specjalności japończyka w Katedrze Orientalistyki, Wydział Neofilologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W ciągu ostatnich dwóch lat brał czynny udział w dwóch konferencjach międzynarodowych oraz jednej krajowej. W latach 2011–2012 przebywał na stypendium Ministerstwa Edukacji na Uniwersytecie Utsunomiya. Jest współautorem rozdziału *Globalization and the religious resurgence: a comparative study of Bahrain and Poland* w książce: Nault, D.M., Dawei, B., Voulgarakis, E., Paterson, R. i C. A.-M. Suva. (red.). 2013. *Experiencing globalization: religion in contemporary context*. Londyn: Anthem Press. Pod kierunkiem prof. UAM dr hab. Estery Żeromskiej przygotowuje pracę magisterską na temat kina japońskiego oraz awangardy filmowo-teatralnej lat 70. XX wieku ze szczególnym uwzględnieniem twórczości Terayamy Shūjiego (1935–1983)
- Marta Koszko** doktor nauk humanistycznych, anglistka, językoznawca, adiunkt w Katedrze Ekokomunikacji, Wydział Neofilologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
- Joanna Kubaszczyk** profesor UAM, doktor habilitowany, germanistka, językoznawca, pracownik Instytutu Lingwistyki Stosowanej, Wydział Neofilologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
- Mihaela Lalić** językoznawca, germanistka, asystent i doktorantka w Katedrze Języka Niemieckiego i Literatury, Wydział Filozofii, Uniwersytet Czarnogóry w Podgoricy

- Barbara Łuczak** doktor habilitowany, hispanistka, literaturoznawca, adiunkt w Instytucie Filologii Romańskiej, Wydział Neofilologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
- Józef Marcinkiewicz** doktor, lituanista, językoznawca, adiunkt w Zakładzie Bałtologii, Instytut Językoznawstwa, Wydział Neofilologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
- Natallia Nizhneva** profesor zwyczajny, doktor habilitowany, akademik Międzynarodowej Akademii Nauk Pedagogicznych w Moskwie, kierownik Katedry Językoznawstwa Angielskiego, Białoruski Państwowy Uniwersytet w Mińsku
- Nadzeya Nizhneva-Ksenafontova** doktor nauk humanistycznych, wykładowca, Białoruski Państwowy Uniwersytet w Mińsku
- Anna Piechowiak** studentka drugiego roku studiów magisterskich na specjalności japonistyka w Katedrze Orientalistyki, Wydział Neofilologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W latach 2012–2013 przebywała na stypendium japońskiego Ministerstwa Edukacji w Tokio (Uniwersytet Tōkyō Gakugei). Pod kierunkiem prof. UAM dr hab. Estery Żeromskiej przygotowuje pracę magisterską na temat życia aktorów japońskiego teatru *kabuki* od okresu Edo (1603–1869) do dnia dzisiejszego
- Magdalena Pospieszyńska-Wojtkowiak** doktor nauk humanistycznych, anglistka, językoznawca, pracownik Instytutu Neofilologii, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koninie
- Joanna Puppel** doktor, anglistka, językoznawca, adiunkt w Katedrze Skandynawistyki, Wydział Neofilologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
- Stanisław Puppel** profesor zwyczajny, doktor habilitowany, anglista, językoznawca, kierownik Katedry Ekokomunikacji, Wydział Neofilologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
- Czesława Schatte** profesor UAM, doktor habilitowany, germanistka, językoznawca, profesor senior w Instytucie Lingwistyki Stosowanej, Wydział Neofilologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
- Jerzy Szalek** doktor habilitowany, hispanista, językoznawca, adiunkt w Zakładzie Językoznawstwa Hiszpańskiego, Instytut Filologii Romańskiej, Wydział Neofilologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
- Andrzej Świrkowski** student drugiego roku studiów magisterskich na specjalności japonistyka w Katedrze Orientalistyki, Wydział Neofilologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W latach 2012–2013 przebywał na stypendium japońskiego Ministerstwa Edukacji i odbywał staż na tokijskim Uniwersytecie Waseda. W 2013 roku brał udział w dwóch konferencjach (krajowej i zagranicznej), podczas których wygłosił referaty na temat filmu japońskiego. Pod kierunkiem prof. UAM dr hab. Estery Żeromskiej przygotowuje pracę

-
- magisterską na temat filmu japońskiego w początkowym okresie okupacji amerykańskiej (1945–1947)
- Zofia Trancygier-Koczuk** doktor, białorutenistka, językoznawca, dziekan Wydziału Nauk Humanistycznych, Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku
- Jan Zaniewski** profesor zwyczajny, doktor habilitowany, rusycysta, kierownik Katedry Glottodydaktyki, Wydział Humanistyczny, Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku
- Estera Żeromska** profesor UAM, doktor habilitowany, literaturoznawca, japonistka specjalizująca się w badaniu teatru, literatury i kultury Japonii, kierownik Zakładu Japonistyki oraz kierownik Katedry Orientalistyki, Wydział Neofilologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu